

Inserati se sprejemajo in velja trislojna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatiški hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti-prejeman velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti št. 15 v Medijatiški hiši.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Hermanov govor pri prvem zborovanju štajarskega slovenskega društva v Mariboru 10. septembra.

Naše razmere so malo ugodne. Potreba je vedno silnejša narodno vprašanje rešiti. Kar nas zadeva, imamo v pojasnilo in obrambo sledeče navesti:

Aksiom je, da je vsakemu narodu mogoče le na podlagi svojega materinega jezika napredovati in da ga nij primernega razvoja in slovstva nobenemu jeziku, če nij po šolah in uradih vdomačen.

S tem prepričanjem borili so se še zdajnej naj vrednejši sinovi slovenski za enakopravnost svojega naroda, in sicer ne za tako, da bi se rabil v omejeni narodni pokrajini razun domačega enakomerno še kaksi drugi jezik v javnem življenju, temveč slovenščina naj bi veljala po slovenskih pokrajinah v šolah in uradih toliko, kolikor v Nemcih jezik nemški. S tega stališča imelo bi se nemškega jezika, razun nemških pokrajin, le še pri centralnih oblastnih posluževati in kot diplomatskega jezika pri notranjem mednarodnem občevanju, nikakor pa naj ne bi bil splošni ter edini upravni (državni) jezik.

Pričakovali bi, da Nemcem ugaja tako velevažen praecipuum nemškega jezika, kajti s tem bi bili izobraženi Slovani primorani se nemščine učiti; pa tudi omikane Nemce bi kmalo napotil se v njihovi lastni prid učiti družega deželne jezika; tem načinom bi pospeševali med seboj sporazumljenost in dobrohotnost. Večini nemškega naroda je to tudi

po volji, nikakor pa ne tako zvani nemško-liberalni ali ustavoverni stranki.

Gotovo je manj slaba volja kriva, nego nevednost v slovanskih rečeh in predsodki.

Nij me volja natančneje kazati, kako se ta stranka upira narodni enakopravnosti, ter brezverstvo širi in razpor trosi. Saj to nam je že itak znano.

Boju nij še konca; slovenski narod mora še vedno dosti britkosti trpeti in svoje naj boljše moči, katere bi imel posvečevati svojemu duševnemu in gmotnemu prospehu, žrtvovati temu boju.

Ker pa pravica in resnica za narod govorite, mu je slednjič zmaga gotova. Čuditi se moramo velikanskemu napredku slovenskega naroda v zadnjih dveh desetletjih. Nič mu nij bolj koristilo in žile ojačilo, nego sredstva zaničevanja in zasramovanja, s katerimi se je naš nasprotnik bojeval.

Čim bolje se materinščina spoznava, tem bolj ponehuje merzenje proti njej. Celo Nemci v glavnem deželnem mestu začenjajo se učiti slovenskega jezika in ga tudi svojim otrokom prisvojevati. Lepo se razvijajoče slovensko časnikarstvo bori se pogumno za narodni razvoj in prosveto. Neprestano goji in vnema slovenska duhovščina narodno zavest in navdušenost. Učitelji, odvjetniki, bilježniki, zdravniki, učeča se mladina, vsakoktere oblastni in uradniki vstopajo drug za drugim v kolo narodnega gibanja, da se pokažejo pravične. V državnem zboru radujejo se slovenski poslanci prijazne podpore ne le stranom drugih slovanskih plemen, ampak tudi nemških konservativcev.

Celo visoka vlada, katero vodijo npravni in državniški oziri, sledi spoznavši zaklade, katere krije razvita narodna zavest za državo samo, z nepristransko dobrohotnostjo temu gibanju.

„Tako stopajo Slovani predolgo tlačeni čvrsto in združeni pred svet na svoje slavno mesto“.

Oni niso nikdar hlepeli sosednih jim narodov prekratiti ali podjarmiti. Narodna zavest jim ne sramoti čela. Trditev, da preti nemštvu po Avstriji nevarnost, je prazna fraza.

Po slovenskih krajih sicer le v malem številu poraztaknjeni Nemci skopneli bodo ali že sami ali njihovi potomci, kakor mnogo domovino zapustivših in na nemških tleh se naselivših Slovanov, ptuji narodnosti. To je nezogibljiv naraven zakon, ki konečno nobenemu škode ne dela. V takih razmerah Nemec ne bo slabši, če postane Slovan in Slovan ne slabši, če se ponemči.

Oni Slovani pa, ki zatajijo svojo narodnost ter s protivnikom konspirirajo, so presrečni, da bi jim žal besedo povedali, kajti oni so žalostne žrtve prejšnjega sistema, ki je nameraval vse breznaroditi.

Ker pa nij upanja, da bi se narod sporazumil z narodom, stranka s stranko, toraj nij slovenski stranki od deželnih oblastnih in v štirskem deželnem zboru skoraj nič pričakovati. Za varstvo slovenske manjščine ne ostaja nič družega, nego da se jeziku granica omeji in se napravi za slovensko okrožje posebni oddelek namestnije in spremeni deželna ustava po dr. Fischhof-ovem priličnem načrtu tako, da se deželni poslanci pač skupno posvetujejo,

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

Še druge starine, obloki, stolpi, toplice in mavzoleji.

Vsih nismo mogli v tako kratkem času obiskati. Le neksaj memogredé, saj je Rim poln starin!

1. Oblok konzulov Dolabelle in Silana.

2. Oblok Jana s štirimi glavami ves iz marmorja. To je trdno poslopje iz dobe propada rimskega carstva. Ta oblok ima štiri oboke, ki so vsi iz marmorja, in 12 dolblin, katere so bile ozaljšane s kipi.

3. Oblok Septima Severa, v četverkotni obliki, stoji navzdol gredé s Kapitolija proti rimskemu trgu ter ima en sam obok. Sezidan in postavljen je bil od starodavnih bankirjev in trgovcev.

4. Oblok Drusov. Bil je povzdignjen od rimskega starešinstva v čast cesarja Nerona Klavdija Drusa. Sestavljen je iz debelih kosov trde opeke in dveh stebrov iz afrikanskega

marmorja raznega sklada. Cesar Karakalla je napravil pod njim vodotoč, ki je oskrboval z vodo njegove toplice.

5. Oblok Gallienov. Drugega ni ostalo od tega spominka kakor dva korintska stebriča vzdrževajoča okrajek oblokov.

6. Še dva imenitna stolpa, 1) stolp Trajanov in 2) Antoninov je vredno omeniti. Prvi je eden najlepših starodavnih rimskih spominikov in morda je naj veličastniši stolp, kateri se zamore viditi. Obstoji iz 23 kosov belega marmorja, ki je ob robéh z bronom obrobljen. Vrh stolpa je iz enega samega kosa. Vsa visokost od tal do vrhunca kipa znaša 45 metrov. Pride se na vrh po znotranjih stopnicah narajenih v polževi obliki ter vsekanih v isti marmor. Stopnic pa je 182, dolgih 70 $\frac{1}{2}$ centimetra ter je razsvitljena po 42 dušnikih, ki stoje med zvunajšimi basrelifi, po načinu malih okenc. Zgorej ima prostor železno omrežje, podobno leci, da se lahko raz njega govori. Iz tega visokega kraja je viditi skoraj vso rimsko okolico. Na vrhu stolpa je bil v stari dobi postavljen pozlačeni brončni kip cesarja Trajana, kateri je kristjane hudo preganjal; na njegovo mesto je dal postaviti Sikst V. v 1587.

letu kip sv. Petra, tudi iz pozlačenega bronu, ki je bil prelit iz prejšnjega kipa. Tako so skrbeli vsi papeži, da so dali Rimu v vsem pravo kršansko obliko. Na stolpu se šteje 2.500 podob, visokih po 70 centimetrov; one blizo nadstolpovja so več ploskorezbe. Ta velikanska skladba predstavlja prvo in drugo vojno Trajanovo proti Decebalu, kralju Dacije (sedanje Rumunije), pa zmage pad njim dobljene. Pepel Trajana so položili v podnožje stolpa.

2. Antoninov stolp, od Marka Aurelija, (na trgu Colonna.) Ta stolp, sestavljen iz 28 kosov marmorja, je bil postavljen od rimskega senata na čast cesarja Marka Aurelija, zavoljo zmage, katere je on dobil v Nemčiji, (stari Germaniji.) Mark Aurelij ga je pa odmenil za Antonina Pijsa, svojega tasta, kakor se zve iz napisu na podnožju, in zato se je imenoval Antoninov. Ploskorezbe, predstavljajoče zmage, so manjše vrednosti, kakor one Trajanovega. Na vrhu je bil kip Marka Aurelija iz pozlačenega bronu. Lehko se stopa na vrh po znotranjih stopnicah v polževi obliki, vdolbenih v isti marmor, skupej jih je 190, ter je razsvitljen po 41 dušnikih (zračnih

toda oziroma šolskih in jezikovih zadev posebej glasujejo v narodnih kurijah, ter da se le one postavijo kot vzprejete smatrajejo, za katere glasuje večina vsake kurije.

Omenjene naredbe vtegnile bi povsem medsebojnemu razporu in posegu v okom priti in v mednarodnem pomirjevanju posredovati, zato bi bile obema narodoma v naši deželi v prid. Upajmo, da se od Nemcev ne bo protivilo z nami mir skleniti na omenjeni podlagi.

Slovenskemu narodu se očita, ker zahteva svojo nadsodnijo in pravno akademijo. Pa kar se tega tiče, zgodilo se bo od strani visoke vlade gotovo le toliko, kolikor zahtevajo neobhodno potreba in pravičnost.

S tem pa naše pritožbe še niso pri kraju. Jaz jih ne navajam posebej, kazati hočem le, kaj je našemu pešanju pravi vzrok. Upravni dualizem v naši deželi je to. Naj nujnejša in prva potreba je to zlo iztrebiti ter politično upravo in z njo združene občinske postavbe predrugačiti, kar se mora pa kakor hitro mogoče zgoditi.

Tako bo „post tot crimina rerum“ vendar Avstriji, temu kompleksu tolikanj narodov in dežel napočil srečni dan: ko bo svoj poklic popolnoma spolnila ter postala pravično zavetje vsem svojim narodom, združivši je v miru na boj za prosveto in svobodo; ko bodo vsi njeni narodi branili darežljivo in složno ožjo in širjo očetnjavo svojo in jednako ljubili prirojeno, mnogokušano cesarsko rodbino, kateri poklanjamo mi zvestobo in podložnost.

„Vladarju srca ohraniti, je vsakemu državljanu sveta dolžnost, kajti kjer ta omahuje, maja se vse in vse se zgrudi z njim“.

Tedaj predlagam skleniti sledečo

Resolucija:

Da se slovenska manjšina v deželi obvaruje, ter se medsebojni prepiri in posegi odpravijo, da se torej posreduje v mednarodnem pomirjevanju in odstranijo obstoječa upravna zla, prosi društvo, da se

a) jezikovna meja določi in se napravi slovensko okrožje s svojim lastnim oddelkom namestnije;

b) v štirskem deželnem zboru za šolske in jezikovne zadeve uvede kuriatvotum;

okencih.) Podlaga podnožja stoji pod zemljo. Ker je po raznih rimskih požarih veliko trpel, ga je Sikst V. dal popraviti pod vodstvom Dom. Fontane, ter postaviti na vrh njega kip sv. aposteljna Pavla iz pozlačenega bronu, vlit od Tomaža della Porta.

Toplice.

1. Toplice Agrippove, so se držale Pantheona ter oskrbovane od tako imenovane deviške vode „acqua vergine“, katero je on napeljal v Rim. Le malo sledi je še o njih.

2. Toplice (Antoninove ali) Karakalove. Za palačo rimskih cesarjev in Kolo-sejem, so tiste najznamičnejše razvaline starodavne rimske velikosti. Trije cesarji so potrosili svoje zaklade, ker so se začele zidati v 3. stoletju po Karakallu (211—217) nadaljevana po Heliogabalu (218—222) enem najostudnejšem razuzdancu in grozovitnežu, kterega norosti so se vojaki naveličali, ter ga prebodli, da se je takoj na tla zvalil. V 16. in 17. stoletju so kopali po njih ter so našli znamenitih kipov na stotine. Marmornatih klopi je bilo v toplicah 1600. Površje teh toplic je četverkot obsegajoč 400 metrov. Bile so napravljene tudi za gledišče ali kratkočasje rimske razuzdanosti. Na pročelju severoizhodnem je mo-

c) upravni dualizem v deželi odpravi, in da se politična uprava predrugači in z njo tudi občinske postavbe.

Društvenemu predstojništvu nalaga se to peticijo sl. državnemu zboru predložiti.

Našim županom nekaj.

(Dalje.)

Kako važni, kako potrebni so pa županski shodi pred volitvami, to sprevidi brž vsak, tega ni treba nikomur nadrobneje dokazovati. Volitev je zdaj mnogo, skoro vsako leto ktera ali pa njih še po več. To so volitve za občinsko starešinstvo, to za kupčijsko zbornico, to za deželni, to za državni zbor, za razne druge zastope, za komisije itd. Da je zavoljo vsake take volitve treba — če ne že večih shodov volilcev, vendar pa pomenkovanja prvih glav občinskih med seboj — in to so župani — komu ne bo to jasno! Saj še, če kaj kupuješ, ne verjameš kar naravnost svojemu očesu, svojemu okusu, marveč rad poprašas še soseda ali prijatelja za njegovo mnenje.

Tem potrebneje bo toraj, da se v zlasti pred volitvami, pri kterih ima voliti en cel okraj ali pa še celo več okrajev skup svoje poslance — in to je pri volitvah za deželni in državni zbor —, ali pa vsa dežela po posameznih razredih — in to je pri volitvah za kupčijsko in obrtnijsko zbornico, da se, pravim, o takih prilikah snidejo župani, se ozró med seboj in okoli sebe po možeh, ktere bi mogli zbrati si za svoje zastopnike, ki bi bili njihovega zaupanja vredni. Nemški izrek: „Wozu in die Ferne schweifen, sieh', das Gute liegt so nah“ (čemu se ozirati v daljavo, če je to, kar iščeš, pred teboj) bi tako večkrat vresničil se, kajti koliko je za taka zaupna mesta ljudi prav domá, ni treba jih iskati še drugje ali si jih dati od drugod prinašati, da se včasih „maček v žaklju“ kupi. Še le, če domá ni takih mož, kterim bi vsi zaupali, ali če se zunaj kje prikaže kak možak, kakoršnega domá ni dobiti in s kterim bi se tako rekoč „terna zadala“, še le potem naj bi segali po takih, drugače ne. In da bi županski shodi v prvi vrsti v spoznanje tega služili, komu ne bo to jasno? Ko pride čas volitev, ne bo več cin-

žina malih izbic, ktere so služile strežajem. Velika okrogla dvorana ima mnogo sob, tú so bile parne toplice. Oboki so narejeni iz gobovca kamna (Bimsstein); znotraj pa so vložene opeke na štiri vogle in tenko plošnate.

2. Toplice Titove. Ni móč ustopiti v hodnike, ozaljšane z raznimi slikarjimi drugače, kakor z baklami, kterih svetloba ne zadostuje, da bi prav občudovali te lepote. Tudi je zob časa z drugimi nezgodami vse pokvaril. Od tih ostankov je neki Raffaello porabil za okičanje Vatikanske pokrite hodnike.

3. Dioklecijanove toplice. Med vsimi v Rimu se nahajajočimi toplicami, so imele one Dioklecijanove in Maksimijanove največo prednost zastran velikosti in dragih lepotij, ki so jih zaljšale in krasile; imele so obhod 500 metrov ter bile zadostne za 3200 kopeljskih gostov. Bile so četverkotne oblike ter na vsakem voglu pročelja so imele okroglo poslopje, kterih eno je porušeno, drugo pa je prenešeno v cerkev sv. Bernarda. Na povelje Pija IV. je Michelangelo premenil veliko dvorano v sredi ter je iz nje naredil cerkev angeljske Matere Božje. (Dalje prih.)

canja, ne popraševanja: „koga bomo volili?“, ne bo treba obračati se drugam, marveč imeli bodo že svojega moža ali svoje može — če jih je več voliti, in naj potem pridejo drugačni nasveti od koder koli, zadeli bodo ob gluha ušesa, vsak bo vedel, pri čem da je, zapeljivcem bodo povsod vrata zaprta. Tako se bo počasi povsod vstvaril pravi, naravni ljudski zastop, tujstvo in odpadstvo ne bo našlo najožje steze vá nj.

Taka zveza je najtrdnejši jez zoper vsake nalive. Da je potrebna, to nas uče dogodbe skoro vsacega dne. Ni nam treba še posebej govoriti o nadrobnostih pri volitvah, kakoršne se prepogosto gode v škodo in nadlegovanje volilcev, občin, dežele in še celo cesarstva, po kterih se kvišku spno ljudje, ki zaupanje ljudstva zlorabijo za svoje samopašne namene, opeharjenim volilcem se pa nazadnje v pest smejejo. Prav iz domačega vrta taki ljudje navadno niso, ampak večidel od drugod sprejeti po priporočilih, kterim se verjame. Tako naleteli bi pa občine ne lahko, če bi se njihovi zastopniki po večkrat shajali, se spoznali med seboj, se pogovarjali ter drug drugemu bolje zaupali, kakor zdaj, ko se v nekterih okrajih župani med seboj komaj po imenu poznajo, ne vidijo se nikoli, o osebnem prijateljstvu ali celo zaupanju pa še govorjenja ni.

Pri takih shodih pa pride na dan še marsikaj, kar já povod za nove naredbe ali potrebne prenarodbe. Dandanes ima namreč vsak pravico za prošnje, pritožbe in nasvete. Če bi se župani o takih shodih pogovarjali o željah in potrebah svojih občin, kterih je gotovo povsod veliko, in če bi se potem zedinili za to in to prošnjo, to in ono pritožbo, ta in oni predlog o odpravi kake nedostojnosti ali nadloge, o zboljšanju ali popravilu kake naredbe, — ali bi ne prišlo na dan veliko lepega gradiva za naše razne zastopnike, poslance in vlado? In če bi take želje, prošnje, pritožbe prihajale skupno od več županij ali celih okrajev, bi li ne imele veliko več veljave, kakor pa, če bi prihajale od posameznih in bi si bile morda med sabo še nasprotne?

Na tem potu bi najljajše zvedeli ljudski zastopniki, bi zvedela vlada prave želje ljudstva in kje ga čevelj žuli, ravno tako zadovoljnost in nezadovoljnost s to ali ono novo naredbo, in to je v današnjem ustavnem življenju glavna stvar, ker stranka, ki se ne ozira na želje ljudstva, mora propasti, kar nam kaže ravno zdaj žalostna osoda nemške ustavoverne ali „fakcijske“ stranke v Avstriji, ki se za blagor avstrijskih narodov prav nič brigala ni. To je pa dober nauk nektere vrste ljudskim zastopnikom, ki bodo potem morali brigati se za želje volilcev, drugače jim bo politično pšenico toča pobila. Poslanec, ki ne posluša svojih volilcev, ni le brez vse koristi, ampak jim je naravnost v škodo.

Kolike važnosti bi bili taki shodi pa za skupne zadeve več občin, tega nam skoro ni treba nadrobneje razkladati, dosti, da le sprožimo. Po več milj daleč so razmere čisto enake, občine so skoro priklenjene druga k drugi, da morajo župani v sporazumljenju med seboj živeti, ako naj ne trpi ta ali ona škoda. To je že prejasna reč, prilik preveč, vsak župan že ve, da o takih ne more sam shajati, marveč mora v dogovor spustiti se s svojimi sosednimi župani, ako hoče kaj uspešnega vkreniti. Da je razen tega večkrat pri vsi svoji modrosti v veliki zadregi in si s svojo pametjo ne ve pomagati sam, — kdo bo temu oporekal, kdo tega že ni skušil? (Koaec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani 15. septembra.

Avstrijske dežele.

Cesar so prišli 14. t. m. iz Gorice v Polo. Vsa pot je bila kakor slavnosten obhod, povsod so Nj. Veličanstvo okoljiščinam primerno, slavno sprejemali. V Gradiški, Tržiču, Nabrezini, Sežani, v Rakitovcu, Buzetu, v Paznu in Dignanu so stopili iz voza, da sprejmo poklanjanje oblasti, duhovščine. V Sežani so se mudili $\frac{3}{4}$ ure in ogledali tržaški brambovski bataljon. V Paznu so ogledali kosarno za brambovce in šolo, v Dinjani mornarsko bolnišnico. Cesar so sprejeli oblasti, ki so prišle se poklonit, odgovorili v laškem jeziku na ogovor mestnega oskrbnika, in potem šli v okrašenem čolnu na ladijo Miramar, kjer je bil dvorni obed. Zvečer je bilo mesto in pristaniše krasno razsvetljeno, godbe so igrale po mestu, ljudska veselost je dosegla na vrhunec, ko so se cesar v mesto pripeljali in ogledali razsvetljavo.

Vnanje države.

Iz Egipta. Kakor poročajo časniki, vzeli so Angleži prevažno zasedbo Tel-el-Kebir, ulovili mnogo sovražnikov, zaplenili 40 topov. Izgube Angležev morajo pač tudi znatne biti, dasiravno govore le od 200 mož. Sploh se kaže, da Egipčanje, dasiravno v večini in kakor pravijo, dobro vojeni, nikjer niso kos Angležem, govori se tudi od nezadovoljnosti med Arabijevimi vojaki i. dr. Nam se zdi, da skoraj več opravi med Egipčani angleško zlato, kakor angleško jeklo; Angleži so vajeni vojskovanja med na pol omikanimi ljudstvi, tako n. pr. v Aziji med Afganistani, kjer so več opravili z zlatom, kakor z jeklom. Iz Londona se tudi naznanja, da je angleška vojska posedla 13. t. m. Zagazig, ki je v razkrižju železnic, ki peljejo v Aleksandrijo, Kairo, Ismail, in priplenila pet železničnih vlakov. Gubernator se je predstavil, prebivalstvo baje, da je pokorno; iz Aleksandrije se pa javlja dne 14. septembra, da je zapovedujoči častnik v Kafr-el-Daur poslal Šerif-pašo pismo, v katerem obeta, da se hoče udati. (To nekako kaže, da je nastal splošni obup, ali pa da angleški denar čudeže dela; mogoče pa, da oboje; a sreča je opotočna.)

Izvirni dopisi.

Gorica 13. sept. (Prihod cesarjev.)

Sinoči nekoliko pred 5. uro je došel naš cesar po soške dolini v Gorico. Trgi in vasi so delali velikanske priprave in bil je povsod pristrčno sprejet.

Z ozirom na slovensko narodnost, se je razodeval nekoliko vpliv tržaškega namestnika in tolminskega glavarja.

V Tolminu je bil obed. Ob štirih pridrajo vozovi v Solkan. Tu ni bil sprejem v programu, a posebno dobro krasen slavolok, mogočno streljanje in zvonjenje in vrlo dobra razvrsta čakajočih občinskih zastopnikov, duhovščine, občinskih zastav in katoliško-politišne čitalnice čepovanske z odborom, je bila tako vabljiva, da je blagovoli visoki vladar izstopiti. Župan in č. g. župnijski administrator je krepko povdarjal zvestobo slovenskega naroda in prosil Vsegamogočnega Boga, naj On spoľnuje nad Njegovim c. kr. apostolskim Veličanstvom voščilo in želje, ki navdajajo njega, njegove tovariše in njihove ovčice. Cesar je blagovoli govoriti z županom, s posamičnimi duhovniki in deklicami, ki so mu podarile krasne šopke. Na to se je med gromovitimi živio-klici odpeljal proti Gorici.

Gorica je izvanredno krasno okinčana, zato sta pa tudi jako ugodna dotična trga, sv. Katarine, kjer je bil sprejem, in Travnik pred glavarstveno palačo, kjer stanuje cesar.

Zvečer je bil „travnik“, krasno razsvitljen in prišla je baklada nad tisuč svetilnic. Goriška čitalnica se je pri bakladi posebno odlikovala. Danes na jako krasno okinčanih Rojcah nepopisljivo veselje. Ljudstva na tisoče, zastopane vse občine z zastavami, enako društva. Goriška čitalnica s tremi, delalsko podporno društvo iz Ajdovščine, bralno društvo šempasko in katol.-politična čitalnica čepovanska z narodnimi zastavami. Povsod je premagoval „živio.“ Ob 6. uri pri obedu povabijeni tudi kmečki župani. Cesar jako prijazen, zadovoljen. Navdušenje nepopisljivo. Zvečer razsvitljava, deževalo je, a vendar se je vladar v odprtem vozu peljal po mestu. Dne 14. ob 6tih med gromom topov, zvonjenjem in živio-klici odpeljal odtod.

Drugo nam došlo poročilo se glasi:

Prihod in proslavljenje našega presv. Cesarja v Gorico čez vse veličastno. Slovenci v Primorju in v Gorici in ves slovesni sprejem je presegalo vse pričakovanja. Slovesna bakljada s svojimi gromovitimi „živio-klici“ pri mestostopanju (defiliranju) pred cesarjem v oberst-uniformi pri glavarstvenem poslopu in burni „živio-klici“ na cesarja in Avstrijo so 12. t. m. zvečer z neizrečenimi preveselimi občutki Njih Veličanstvo prešinjevali. Burni „živio-klici“ po znamenitih ulicah in pri magistratnem poslopu, posebno „živio-klici“ na Avstrijo, so morali vse prebivalstvo prepričati, da smo mi Slovenci na Primorskem zares v večini, kajti povsod so burni „živio“ „cesar in Avstrija“ prevpili slabotne, redke „hoch in evviva“.

Zagreb, 13. septembra. V cerkvi sv. Marije je 5. septembra obhajal preč. kanonik in predsednik književnega društva sv. Jeronima msg. Toma Gajdek svojo zlato mašo, tihoma sicer, vendar z veličastno azistencijo. Svečanost njegova je dokaz, kako se čislajo prave zasluge. Duša omenjenet u društvu je dosegel, da obstoji že 14 let, šteje glavnicu nad 70000 glid. in ima dosmrtnih članov nad 5000. O tej priliki je vrlo mož v dobre namene društvom in zavodom daroval 1250 glid. Senjski biskup Posilović je prišel nalašč k tej svečanosti, in nekteri čestilci so poklonili 1000 glid. za vitanovo na imé zlatomašnika, iz ktere naj se plačujejo pisatelji društveni. — V petek na malo Gospodnico je po sv. maši in pridigi biskup Pavlešić blagoslovil sprelepi kip Majke božje na kaptolskem trgu. — Kardinal Mihajlović se je podal 5. t. m. v Medjimurje delit sv. birmo vzmši seboj dva kanonika Madjara, in ondot ogovarjan je odgovarjal tudi madjarski v dokaz, da je nadbiskup hrvatski! — Roženkransko nedeljo 1. okt. bode v Djakovaru posvečeval biskup J. Strossmayer svoje novo stolnico, veličansko cerkev, ktera na jugu med Slovani, dokler je Zagrebška v razvalinah še po hudem potresu, nima para. Omenjeno nedeljo bode ravno 32 let, kar je posvečeni škof Josip Juraj imel svoj slovesni vhod v staro, in zdaj želj ga imeti v novo, za ktero je blagi Mecena tolikanj žrtvoval. Iz Siska se vabi na slavnost to, od koder bode vožaja tje in nazaj stala samo 15 glid. za osebo, ako se oglasi 150 družnikov, ki odidejo 30. t. m. in se vrnejo iz Djakova 2. okt. Ni dvombe, da se podá k tej svečanosti dokaj Hrvatov. Prav bi bilo, da gredó tudi kteri Slovenci, ki utegnejo, vsaj je Strossmayer kazal vedno veliko sočutje z nami, in si je o slovanskem romanji pridobil neprecen-

ljive zasluge za vse Slovane. — Rojak slovenski g. J. Stare pride v Zagreb na realko na lastno prošnjo, in v Belovar za ravnatelja g. E. Kramberger, dotlej gimnazijski prof. v Karlovcu.

V Sarajevu hočejo na realni gimnaziji nastaviti z 800 glid. plače učitelja za madjarščino, ktera ima biti obligaten predmet! — Izviešče o zagrebačkom potresu 9. stud. 1880 je knjiga, ktero je sestavil str. 144 profesor in ravnatelj J. Torbar, in izdala jugosl. akademija znanosti i umjetnosti, v kteri so izkazana največ fakta, ktera bodo služila teoriji za čvrsto podlago; knjiga stane 2 glid. in je na čast pisatelju in akademiji.

Domače novice.

V Ljubljani, 16. septembra.

(Cesar pa Slovenci). Iz Celovca se poroča, da je mestni župan Jessernigg cesarju rekel: „V sredi med Slovani tukaj živimo v najlepšem miru“, na kar so mu cesar kratko odgovorili: „Hvala Bogu, da je temu tako“. Nas prav veseli, da je celovski župan očitno pripoznal, da Celovec ne stoji na nemških, ampak na slovenskih tleh, in imeli bomo še priliko nasprotnike naroda slovenskega opomniti na to izjavo. — Slovenski narod je povsod, kamor koli so cesar prišli, razodeval svoje pristrčno veselje nad njihovim prihodom in svojo vdanost do najvišjega prestola. Cesar so z veliko zadovoljnostjo sprejemali te izraze prave ljubezni in zvestobe svojih slovenskih podložnih in radostno čuli slovenske nagovore in pozdrave. Znate slovenski, tako je vprašal presvitli cesar župana na Goriškem, ki je v slabi laščini nagovoril Njih Veličanstvo. — V Nabrezini je bil cesar na povelje okrajnega poglavarja nemško pozdravljen. Svitli cesar vpraša: „Niso li tu Slovenci“. Cesar se je slovensko poslovil. To so sicer na videz malenkostne stvari, a imajo vendar velik pomen. Samo tolminski glavar je boje deputacijam prepovedal cesarja nagovarjati po slovensko, to se je brzojavilo po vsem svetu. „Mi tega skoro ne moremo verjeti, piše „Edinost“, ako pomislimo, da je sam cesar županu, ki je hotel govoriti italijansko, ukazal naj govori slovensko. Ne vemo zakaj bi morali Tolminci govoriti nemško, italijansko, ali celo „francosko“, ko bomo mi tržaški Slovenci Nj. Veličanstvo nagovorili po slovensko. — Ako je to res, potem je gosp. glavar tolminski dobil dober dementi in memento. Mi pa še vendar komaj verujemo to vest in čakamo zanesljivejših poročil, ker zadnji čas se je g. Šemerl kazal še precej pravičnega našemu narodu.“

(Cesarica) se je danes ob 7. uri zjutraj peljala skoz Ljubljano, kjer je na kolodvoru zajutrkovala, cesarjevič Rudolf in princesinja Štefaniya pa se peljeta drevi ob 6. u. z negličem.

(Deputacija deželnega zbora kranjskega,) ki se ima v Trstu pokloniti presvitlemu cesarju, bode od Njih Veličanstva sprejeta v nedeljo 17. t. m. ob dveh popoldne o priliki, ko se bodo vladarju poklonjevale tudi druge deputacije. Deputaciji kupčijske zbornice in mestnega odbora, so zahvalno sporočili, da jima ni treba priti v Trst, ker ji zarad brezštevilnih drugih deputacij ne morejo sprejeti. Naša deputacija se odpelje danes v Trst in se v pondeljek zvečer zopet povrne.

(Poročilu mestnega odbora ljubljanskega) 12. t. m. imamo še dostaviti: Volitve odborikov prostovoljne požarne straže se potrdijo. Dr. Zarnik nasvetuje za pravni odsek, predlog

magistrata, naj se mesto pogaja z dediči A. Gnezdovimi zaradi vode, ki se skupno rabi, zavrača se, in stvar naj se izroči pravnemu zastopniku za mesto dr. Schreyu. — Z deželnim odborom sklence mestni odbor pogodbo, ter jemlje v najem pritličje v reduti za mestno dekliško šolo na pet let proti temu, da plača vsako leto najemščine 650 gl. — Izpraznjena služba živinozdravnika se podeli Pavlu Skaletu, c. kr. živinozdravniku, ki je sedaj v Černomlji. — V imenu stavbenega odseka poroča g. Potočnik o načrtu osnovnih določil za mestne stavbe. Po predlogu dr. Supana izroča se načrt pravnemu odseku v poročanje. Gosp. Potočnik poroča o škarpi, ki se ima narediti ob Ljubljani od Hradskega mosta navzdol. Stroškov za to bode 9396 gl. 55 kr., a mestni magistrat ima skleniti pogodbo z dotičnimi hišnimi posestniki, ti so gg.: Krisper, Kolman in štajarska eskomptna banka, da ne zahtevajo odškodnine, ako se zida nabrežje (škarpa); mestni magistrat preišče tudi te hiše, kake so li, a dotični posestniki podpišejo zapisnik in konečno določi pravni odsek stavbene pogoje za zidanje. Druge točke dnevnega reda se predlože na sejo prihodnjega tedna.

(„Slovenska Matica“.) Po naznanilu vele-slavnega c. k. deželnega predsedništva od 21. julija 1882 št. 1303 je visoko c. k. ministerstvo za uk in bogočastje geometrijo g. L. Lavtarja, c. k. profesorja na učiteljski v Mariboru, in somatologijo g. J. Woldřicha, c. k. profesorja na akademiški gimnaziji na Dunaji, katero je poslovenil g. Fr. Erjavec, c. k. prof. velike realke v Gorici, potrdilo za slovenska učilišča za učitelje in učiteljice.

(Klub deželnih narodnih poslancev) ima svojo sejo v ponedeljek 18. t. m. zvečer ob 6. uri, ne pa v nedeljo, kakor je bilo rečeno poprej.

(Prihodnja seja deželnega zbora) bo zaradi odhoda deputacije njegove v Trst namesto v ponedeljek še le v torek 19. septembra.

(Preskušnje za neizprašane ljudske učitelje) se bodo letos pričele 23. oktobra. Učitelji in učiteljice, ki se jih hočejo vdeležiti, naj se oglašajo vsaj do 16. oktobra.

(Sokolov „jour-fixe“) bode danes soboto dné 16. sept. t. l. v gostilni „pri Virantu“. — Začetek ob 8. uri zvečer. — V obilo vdeležbo vabi čč. gg. člane naj uljudneje

Odbor „Sokola“.

(Porotne sodnije) so se pričele 11. t. m. in bodo trajale do 23. t. m.

(Slovensko učiteljsko društvo.) (Dalje.)

Govornik preide potem k šolski noveli, omeni učiteljskega zbora v Liberci 4. in 5. avgusta potem pa zborovanja českih učiteljev 7. in 8. avgusta v Plznu in pristavi, da slovenski učitelji z veseljem pozdravljajo šolsko novelo, in je narodnim učiteljem prav vstreženo, ako se glasi §. 1. drž. šolske postave: Ođgoja mora biti vrako-nravna, kajti pravnost se pri kristjanih naslanja na krščanske resnice. Kar nas slovenske učitelje zadeva, imamo mimo nemških učiteljev vse drugačne želje; in sicer 1. da imamo za slovenski narod slovenske šole, 2. da se vvede v učiteljska izobraževališča slovensčina vsaj za tri četrtine predmetov in 3. da pridemo enkrat do potrebnih slovenskih knjig za narodne šole in učitelje.

G. pravi, da je slovensko učiteljsko društvo dosihmal bilo zmirom te misli, da mora ljudski učitelj delati v lepi vzajemnosti s slovenskim ljudstvom in njega poslanci. Sploh naj velja načelo: „učitelji so zaradi šole, a ne šole zaradi učiteljev.“

G. Lapajne, vodja meščanske šole v Kr-

škem, sploh hvali nove šolske postave, in da se je vsled njih šolstvo zelo povzdignilo v nemških kronovinah in na Češkem, na Slovenskem malo manj, ker so se šole hoteli tudi doseči postranski namen. — Šolska novela obsega nekatere čisto nove, a jako praktične odločbe, vendar se nad novelo spodbikajo nemški učitelji in v nekaterih rečeh imajo prav, on zaupa sedanji vladi, ki bode gotovo novelo tako izpeljala, da bode slovenskemu narodu na korist. Govornik tedaj misli: občni zbor slovenskega učiteljskega društva naj izreče svoje zaupanje sedanji vladi in slovenskim državnim poslancem, kar se tiče omenjene šolske novele. (Dalje in konec prih.)

Razne reči.

— G. Ivan Franke imenovan je za risarskega učitelja na gimnaziji v Kranji.

— V seji mestnega odbora tržanskega 9. t. m. je pri potrditvi Cessrevo volitve okoliški odbornik g. Nabrgoj rekel, da se gledé te volitve ni vse natančno preiskovalo. Vsled tega so se mu začeli na galeriji krohotati; a govornik sam jim je ukazal, naj molčé, in župan je potem posvaril galerijo.

— Mestne ljudske šole v Trstu se odpró 20., nedeljske šole pa 24. t. m. Z drugimi šolami vred se odpre tudi nova šola v via Guilia.

— V Trstu je 14. t. m. hud vihar pretrgal streho železnega pavilona pri razstavi. Nekaj dni bodo imeli opraviti, predu da popravijo škodo, oškodovane so tudi nekatere razstavljene stvari.

— Katoliško politiško društvo v Slovenjem Gradcu ima v nedeljo 17. t. m. svoj občni zbor ob 3 popoldne v Günterjevi dvorani. Baron Gödel, državni poslanec bode poročal v svojem delovanju, dr. Gregorec bode govoril o politiškem položaji Avstrije sploh in Slovencev posebej.

— Čitalnica v Šoštanji na Štajerskem je bila, kakor „Sl. Nar.“ poroča slovesno otvorjena v nedeljo 3. t. m. Grom možnarjev se je uže na zjutraj razlegal po saleški dolini. V trgu je bil napravljen krasen slavolok, ki je imel na prečelji sokolsko znamenje. Ob 3. uri popoldne je prišel „Gornje Savinski Sokol“ mimo farne cerkve, kjer je bil slavolok z napisom: Živili Sokoli na vrt g. Miha Tajnika. Tukaj je pozdravil osnovalni odbor poroča o ustanovi čitalnice, potem se začne vpisovanje. Vpisalo in vstopnino vplačalo se je nad 100 udov. Po vpisovanju pričel se je občni zbor in volil odbor. Za predsednika je bil izvoljen g. Ivan Vošnjak, ki se zahvaljuje za izkazano mu čast, on omenja zaprek, ki so dosihmal ovirale osnovo čitalnice. Koučavši zakliče „slava“ presvitlemu cesarju in zbrani zapoje cesarsko pesem. Govori še dr. Šuc, deželni poslanec, ki na drobno razpravlja razmere med Slovenci, ki tukaj žive ob nemški meji in med Nemci; on razlaga kako se ima v šoli poučevati, koliko je nemščine treba, kako moramo Slovenci svoj jezik spoštovati, in da Slovenci drugega ne tirjamo, nego ravnopravnost. Zborovanje se sklence in začne se potem zabava. — Pevci mozirske čitalnice so potem izvrstno peli, sokolci so se na trati skazovali, pri kupici dobrega vina so se vrstile napitnice za napitnico; godba je začela svirati, mlad svet pa pete arbeti.

Došlo je dvoje pisem iz Celja z 20 gl. in iz Zgornje Radgone s 5 gl. in več telegramov.

Kaj veselo je slišati, da se povsod narod zbuja, in ustanovljajo čitalnice, ki imajo biti

središče, okoli katerega se zbira slovensčina, in trdnjava, ki varuje neprijateljev v domač tabor.

— Za častnega občana si je občina sv. Barbare v Haložah izvolila g. profesorja Jožefa Žitka v hvaležno pripoznanje za njegovo rodoljubno delovanje.

— Vseučiliški profesor dr. Miklosič bode drugo leto obhajal svoj 70letni rojstni dan. V Ljutomeru, kjer se je ta slovanski učenjak rodil, osnoval se je poseben odbor, da bode delal priprave za slovesnost, ki se ima o tej priliki tam vršiti.

— Darilo za konjerejce. I. Za okraj kočevski delila so se dne 4. septembra v Rbnici.

a) Plemennih kobil z žebetí pripeljalo se je 10 in darila pripoznala so se sledečim gospodarjem, ter so jih prejeli: 1. Jurij Rankel iz Slovenske vasi, 7 cekinov. 2. Janez Pavzer iz Rbnice, 5 cekinov. 3. Štefan Peterlin iz Velikih Poljan, 4 cekine. 4. Anton Škrabec iz Hrovače srebrno svetinjo. 5. Aleksander Šobar iz Nemške Vasi, srebrno svetinjo.

b) Mladih brejih kobil pripeljale so se 4 in darila sta dobila gospodarja: 1. Jože Češark iz Nemške Vasi, 5 cekinov. 2. Matija Perc iz Stare cerkve, 4 cekine.

c) Žebic pripeljalo se je 14, in darila so dobili gospodarji: 1. Matija Perc iz Koblerjev, 3 cekine. 2. Franc Oražem iz Prigorice, 3 cekine. 3. Jernej Marolt s Pustega Hriba, 2 cekina. 4. Jože Krese, župnik v Strugah, 2 cekina. 5. Anton Žilc iz Brež, 2 cekina. 6. Janez Kren iz Male Gore, srebrno svetinjo. 7. Janez Lesar iz Hrovače, srebrno svetinjo. 8. Jože Erker iz Miake, srebrno svetinjo. 9. Janez Terdan iz Sušja, srebrno svetinjo.

II. Za okraj krški, novomeški in črnomaljski pa so se delila darila dne 6. septembra v Šentjerneju.

a) Kobil z žebetí pripeljalo se je 25, in darila so dobili sledeči gospodarji: 1. Jože Zorc iz Trebnjega, 7 cekinov. 2. Anton Vin. Smola iz Grma 5 cekinov. 3. Anton Potočar iz Loke, 4 cekine. 4. Vsesvet vitez Fichtenau v Novem mestu, 3 cekine. 5. Gospá Marija Gresel iz Trebnega, srebrno svetinjo. 6. Anton Majzel iz Št. Jerneja, srebrno svetinjo. 7. Jan. Majcen iz Št. Janža srebrno svetinjo.

b) Mladih brejih kobil se je pripeljalo 7, in obdarovani so bili gospodarji: 1. Jože Pirman iz Gotne Vasi, 5 cekinov. 2. Franc Majcen iz Dols, 4 cekine. 3. Janez Keršin iz Gornjega Gradiša, 3 cekine. 4. Albin grof Margheri iz Otočca, srebrno svetinjo.

c) Žebic se je pripeljalo 25, in obdarovani so bili gospodarji: 1. Franc Fabjan iz spodnjega Gradiša, je prejel 2 cekina. 2. Jan. Vovka iz Dobrave, 2 cekina. 3. Marija Tavčar iz Št. Jerneja, 2 cekina. 4. Jože Globevnik iz Stare Vasi, srebrno svetinjo. 5. Franc Mencelj iz Bele Vasi, srebrno svetinjo.

Tržne cene v Ljubljani.

15. septembra.

Pšenica banaška hektoliter 9 gl. 27 kr.; domača 8 gl. 26 kr. — rež 5 gl. 36 kr.; — ječmen 4 gl. 23 kr.; — oves 2 gl. 60 kr.; — ajda 5 gl. 53 kr.; — proso 5 gl. 36 kr.; — kuruza 6 gl. 80 kr.

Javne dražbe.

18. septembra. 3. eks. držb. zemlj. Šimna Iiti iz Sela hiš. št. 2. Lašiče. 1. eks. držb. pos. Janeza Lesar iz Jurjovic 2440 gl. Ribnica.

Umrii so:

8. septembra. Franc Trojar, 1 teden, slab. 9. Franc Kocijan, 19 let, jet. 10. Oskar Drinovec, 24 dni, driska. 11. Franciška Jesih, 2 let, otrpnjenje.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.